

Seadusemuudatus: ehitussektori töötajad saavad lisakaitse, ehitustööde peatöövõtja vastutus suureneb

15.10.2022 jõustus töölepingu seadusemuudatus, mis annab ehitussektori töötajatele õiguse nõuda töötasu mitte ainult oma tööandjalt, vaid ka tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult. Muudatusega võetakse üle Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2019/1152 läbipaistvate ja prognoositavate töötingimuste kohta Euroopa Liidus. Lisandunud regulatsioon annab ehitussektori töötajatele lisakaitse ja suurendab peatöövõtjate rollis tegutsevate ettevõtete vastutust.

Alltöövõtjate töötajad saavad nõuda saamata jäänud töötasu otse peatöövõtjalt

Töölepingu seadus võimaldab nüüd ehitusvaldkonna töötajal nõuda tema tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult (nn peatöövõtjalt) töötasu, kui tööandja (alltöövõtja) talle seda ei maksa. Seadusemuudatus näeb ette, et alltöövõtu tellinud isik vastutab tööandja töötasu maksmise kohustuse eest käendajana. Käendus on tagatis, millega võtab käendaja endale kohustuse vastutada käendatava isiku kohustuse eest. Tavaolukorras tekib käendus vabatahtliku kokkuleppe alusel käendaja ja võlausaldaja vahel. Kuid antud juhul tekib alltöövõtu tellinud isikul tööandja käendaja roll seaduse jõul, ilma, et ta sõlmiks alltöövõtjate töötajatega mingeid kokkuleppeid.

Kes on tööandjalt alltöövõtu tellinud isik?

Töölepingu seadus käsitleb alltöövõtu tellinud isikuks isikut, kes tellib ehitustöid teiselt isikult sellistes valdkondades nagu hoonete ehitamine, remont, hooldamine, ümberehitamine või lammutamisega seotud ehitustööd. Viidatud ehitusega seotud tööde nimekiri ei ole töölepingu seaduse muutmise seaduse eelnõu seletuskirja kohaselt ammendav, tegemist on näitliku loeteluga.

Ehitustööde tellijat (näiteks kinnisvaraarendaja, kinnisasja omanik) ei käsitleta alltöövõtu tellinud isikuks selle seadusemuudatuse tähenduses, sest tellija ei teosta ehitustööd, vaid tellib mingi objekti või ehitustöö valmimist.

Tasunõude esitamiseks on mitu eeldust ja piirangut

Alltöövõtu tellinud isiku vastutus on siiski piiratud mitme tingimustega. Samuti võib hoolas peatöövõtja vabaneda vastutusest alltöövõtja töötajate ees.

Töötasu saab nõuda ehitustöid tegev töötaja

Alltöövõtu tellinud isikult saab töötasu nõuda töötaja, kes töötab ehitustööde valdkonnas. Lisaks nii alltöövõtu tellinud isiku kui tööandja kohustused peavad olema seotud ehitustööde tegemisega. Seega teiste majandussektorite töötajatele ja tööandjatele antud seadusemuudatus õigusi ja kohustusi juurde ei too.

Töötasu saab nõuda alammäära ulatuses

Oma tööandjalt (alltöövõtjalt) saab töötaja nõuda kokkulepitud töötasu terves ulatuses. Tööandjalt alltöövõtu tellinud isiku vastutus töötaja ees on aga piiratud seadusega kehtestatud kuu töötasu alammääraga kalendrikuu kohta (2022. aastal on kuu töötasu alammäär 654 eurot). Näiteks, kui töötajal ei õnnestunud saada töötasu oma tööandjalt kolme kuu eest, saab ta nõuda tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult 3 kuud x 654 eurot = 1962 eurot.

Õigus nõuda töötasu tekib siis, kui kohtutäituri abiga ei õnnestu töötasu sisse nõuda

Töötajal tekib õigus nõuda töötasu tema tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult mitte kohe pärast võlgnevuse tekkimist, vaid alles siis, kui tööandjalt ei ole täitemenetluse alustamisest alates nelja kuu jooksul õnnestunud töötasu sisse nõuda. Seega tuleb töötajal töötasu nõuda kõigepealt oma tööandjalt ja saada töövaidlust lahendava organi otsus ehk täitedokument. Töövaidluskomisjoni või kohtu otsuse täitmiseks saab töötaja pöörduda kohtutäituri poole. Aja ja vaeva kokkuhoidmiseks on töötajal võimalik pöörduda töövaidluskomisjoni või kohtu poole alternatiivse nõudega ja nõuda töötasu nii oma tööandjalt kui ka tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult juhul, kui tööandja seda ei maksa. Sellisel juhul ei pea töötaja mitu korda töövaidlust lahendava organi poole pöörduma ja saab ühe otsuse alusel alustada täitemenetlust tööandja suhtes ja tööandjalt alltöövõtu tellinud isikult siis, kui töötasu nõuet ei ole tööandjalt sisse nõutud nelja kuu möödudes.

Korraliku ettevõtja hoolsuse järgimine vabastab töötasu maksmise kohustusest

Töölepingu seadus võimaldab peatöövõtjal vabaneda käendaja vastutusest ja alltöövõtja töötajale töötasu tasumisest, kui ta on igapäevases majandustegevuses suhtes alltöövõtjaga järginud korraliku ettevõtja hoolsust. Korraliku ettevõtja hoolsus on ühinguõigusest tulenev mõiste, mille järgi hinnatakse eelkõige äriühingu juhatuse liikme tegevust. Korraliku ettevõtja hoolsuskohustuse sisu on sisustatud mitmes kohtulahendis ja kokkuvõtlikult tähendab see kohustust tegutseda alati vastavalt seadusele, äriühingu jaoks majanduslikult kõige otstarbekamal viisil, olla piisavalt informeeritud otsuste vastuvõtmisel ning vältida juriidilisele isikule põhjendamatute riskide võtmist.

Antud juhul rakendub korraliku ettevõtja hoolsuskohustus peatöövõtja suhtes eelkõige nii, et alltöövõttu telliv isik peab kontrollima alltöövõtjate tausta enne nendega kokkulepete sõlmimist. Nii tuuakse töölepingu seaduse muutmise seaduse seletuskirjas näitena, et korraliku ettevõtja hoolsus võib väljenduda selles, et alltöövõttu telliv isik

- palub esitada tehingupoolel dokumendid majandusliku seisuga kohta või maksuandmete tõendi,
- teeb päringu avalikes registrites (äriregister, Ametlikud Teadaanded, e-MTA jms),
- kontrollib maksehäirete puudumist, töötajate sotsiaalmaksu maksmist, et ei esine maksudest kõrvalehoidmise kahtlusi, varjatuid tehinguid jms, mis loob usaldusväärset selle kohta, et töötajale makstakse eeldatavasti töötasu,
- kaasab vajadusel otsuse tegemiseks ja riski ärahoidmiseks eksperte, peab nõu valdkonna asjatundjatega.

See näide hoolsuskohustuse täitmiseks vajalikest toimingutest ei ole ammendav ja võib teostada põhjalikumalt kontrolli. Samuti ei pruugi alltöövõtjate kohta kontrolli tegemine enne nendelt tööde tellimist olla piisav meede ning korraliku ettevõtja hoolsuse järgimine võib tähendada tehingupoole kontrolli ka tööde tegemise ajal.

Millega peavad peatöövõtjad praktikas arvestama

Peatöövõtja jaoks on oluline silmas pidada, et vaidluse korral peab tema tõendama, et on käitunud korraliku ettevõtja hoolsusega. Sellega seonduvalt võib tekkida vajadus tehtud päringute, registritest kogutud andmete ja kirjavahetusega tõendada alltöövõtjate kohta tausta kontrolli tegemist. Lõpliku hinnangu hoolsuskohustuse täitmise osas annab töövaidluskomisjon või kohus. Lõppkokkuvõttes tuleb selle seadusemuudatuse valguses peatöövõtjatel oma riskide vähendamiseks üle vaadata alltöövõtjate valimise ja nendega lepingute sõlmimise protsesse, kehtestada täiendavad rutiinid hoolsuskohustuse täitmiseks ja ka üle vaadata alltöövõtjatega sõlmitavad lepingud.

•	in
•	
•	f
•	
•	
•	

JELIZAVETA HENNO
VANDEADVOKAAT

(+372) 66 76 440

JELIZAVETA.HENNO@NJORDLAW.EE